

Legiunea XIII Gemina, familia Tolstoi și Napoleon Bonaparte

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Joi, 22 Octombrie 2020 07:06 -

Că etnonimele erau frecvente în armata romană știm deja. Dar că numele de familie a renumitei familii de scriitori Tolstoi constituie un etnonim derivat dintr-un nume tribal al tetrarhiei din Galatia deducem prin analogie fonetică (tribul Tolistobogioi conform numelui de familie Tolstoi).

Legiunea XIII Gemina a fost înființată de Iulius Cezar în anul 57 î.e.n. cu ocazia intervenției într-un conflict intern din Galia. Ea rămâne fidelă comandantului ei, luptând împotriva trupelor lui Pompei, fiind vestită și pentru trecerea Rubiconului. Emblema Legiunii XIII Gemina era un leu (dar nu era singura legiune cu această embleună).

Autoidentificarea grupului aromân al fărșeroșilor (fărșălioși) pare a fi pus în conexiune cu localitatea Pharsalus, unde s-ar fi dat o luptă cu armata lui Pompei (incert). În consecință, ei ar putea aparține tot din urmași ai veteranilor Legiunii XIII Gemina (incert totuși).

În localitatea Napoca, întemeiată și denumită după ridicarea la rangul de municipiu după o vizită a lui Hadrian în 124: municipiul Aelium Hadrianum < Sursă: *Istoria României* Vol. I, Ed. Acad. R.P.R., 1960, pag. 363 > și constituită pe urmele unei așezări dacice erau atestați un grup de "orientali" din Galatia, Asia Mică (celți la origine, stabiliți în Asia Mică), amintiți ca *Galatae consistenses municipio*, precum și Asiani (probabil tot din Asia Mică). Localitatea este ulterior ridicată la rangul de colonie, *colonia Aurelia Napocensis*. Faptul că un membru al familiei Tolstoi avea prenumele Lev ne conduce la ideea că ei ar descinde din veterani ai Legiunii XIII Gemina (probabil urmași ai grupului de "vlahi silezieni" centrați pe localitatea modernă Opolie și răspândiți ulterior în est ?).

Pe de altă parte, în anul 1864, principele României Al. I. Cuza (principatelor Unite Moldova și Țara Românească) îi dăruie împăratului Franței, Napoleon al III-lea o diplomă militară romană a unui veteran din Vexillatio Equitum Illyricorum din 22 martie 129 (diplomă descoperită la Grojdibod, Olt) *Sursă: V. Cândeș-Mărturii românești peste hotare, Vol. 2, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2011, pag. 179.*

Tot împăratul Napoleon al III-lea al Franței solicită reproducerea în cupru galvanic a columnei lui Traian, realizată la uzina Oudry din Auteuil în 1861-1862. *Sursă: V. Cândeș-Mărturii românești peste hotare, Vol. 2, Ed. Biblioteca Bucureștilor, 2011, pag. 178.*

Presupunem, dar nu cu maximă certitudine, că prin diploma militară romană descoperită la Grojdibod, avem o primă atestare a (pre)numelui Napoleon (probabil compus din reducerea numelui unei localități Napo- și respectiv simbolul legiunii: -leon). Putea fi un prenume auto-atribuit al unui călăreț ilir ?, în cadrul unei frății de arme, exclusiv ca supoziție (!?). Numele localității prescurtate poate fi: de la o localitate gen Neapole-Napoli sau de la Napo-ca (înființată cu puțin timp anterior. Să fi fost totuși un soldat de origine daco-moesică ?) !? Din păcate nu cunoaștem cu exactitate textul propriu-zis al diplomei, iar atestarea prenumelui constituie doar o supoziție, care trebuie confirmată de surse adecvate.

Prenumele Napoleon are incidență destul de mare în România (în Franța este mai puțin frecvent; Napoleon I Bonaparte era corsican de origine) conform abonati.ro (peste 100 de abonati poartă acest prenume), iar în comuna Glina de lângă București el se regăsește și ca nume de familie (!?) al unei doamne din această localitate. Nu putem specula asupra originii daco-moesice decât cel mult la soldatul din diploma de la 129 și nici măcar pentru acesta (dacă numele său e conform presupunerii, căci e posibil să fi fost ilir), iar ulterior, în cadrul frăției de arme, numele posibil răspândindu-se la soldați de diferite origini și la descendenți ai acestora (atribuire inter-generațională ? Putea totuși să fie un nume de sorginte ilirică, fie derivat dintr-un nume tribal ?, fie poate din localitatea Pola din Istra, ca un derivat compus din numele acestei localități. De asemenea, preocuparea lui Napoleon al III-lea pentru istorie îmi pare naturală, iar frecvența mare a numelui în România poate fi ca prețuire pentru acest prieten adevărat al românilor: Napoleon al III-lea. Și nu față de Napoleon I cu care românii au avut mai puțină tangență).

Revista Historia redă unele informații, dar nu redă toate numele din diplomă. Este posibil ca numele Napoleon să nu fi fost atestat în această diplomă, iar asocierea pe care am propus-o să fie hazardată.

□ **Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE din surse scrise și internet, preluate într-o lucrare literară**